

Бесєдіна Антоніна Анатоліївна — кандидат педагогічних наук, викладач кафедри медико-біологічних основ фізичної культури Навчально-наукового Інституту фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Коло наукових інтересів: теоретико-методологічні основи здоров'яспрямованої діяльності у вітчизняних навчальних закладах та країнах Східної Європи.

УДК 371.2:37.018.5:615

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР ЗДОРОВ'ЯСПРЯМОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано тлумачення понять сприяння здоров'ю та здоров'яспрямованої діяльності вітчизняних та європейських дослідників. Встановлено, що основні теоретичні підходи, які лежать в основі здоров'яспрямованої діяльності країн – Польщі, Чехії та Угорщини, більше стосуються закладів охорони здоров'я. В аналізованих нами російських та українських документах з досліджуваних питань спільність полягає у формуванні у суб'єктів освітнього процесу досвіду та мотивації щодо активного пошуку оптимальних стратегій, спрямованих на формування власного здоров'я на основі механізмів особистісної самоактуалізації та самореалізації.

Ключові слова: сприяння здоров'ю, збереження і зміцнення здоров'я, формування ціннісного ставлення до здоров'я, здоров'яспрямована діяльність.

Усвідомлення того, що на сьогоднішній день здоров'я дітей і молоді є одним з основних показників якісного розвитку населення, підтверджує необхідність активізації здоров'яспрямованої спільної діяльності органів освіти та охорони здоров'я. Багато організацій, у тому числі Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, Міжнародний союз медико-санітарної освіти і зміцнення здоров'я (International Union for Health Promotion and Education, IUHPE), реалізують міжнародні програми у сфері охорони здоров'я, залучаючи все більше педагогічних працівників до своєї діяльності. За останні двадцять років цими організаціями було здійснено низку стратегічних ініціатив і програм: у Європі – «Health Promoting Schools»; в інших регіонах світу – «Comprehensive School Health», «Child Friendly Schools», ініціатива FRESH «Focusing Resources on Effective School Health» та інші. Об'єднуючою основою вказаних стратегій став цілісний підхід щодо здоров'яспрямованої діяльності в навчальних закладах, що потребує уточнення в тлумаченні вітчизняних та європейських дослідників.

Окремим аспектам здоров'яспрямованої діяльності шкіл сприяння здоров'ю присвячено праці вітчизняних і зарубіжних науковців: формування культури здоров'я

і ціннісного ставлення до здоров'я на методологічному, теоретичному та практичному рівнях (Т. Андрющенко, Т. Вільямс, Б. Войнаровська, О. Єжова, А. Маджуга, Е. Малолетко, І. Сімоні, О. Яременко та ін.), соціально-педагогічні чинники, що впливають на стан здоров'я учнів (М. Гавлінова, Б. Дженсен, Дж. Карські, М. Соколовська, Г. Стумарова, К. Фельвінчі та ін.). Значний внесок у дослідження проблеми здійснили зарубіжні дослідники К. Бланшар, Л. Лeger, М. Пері, І. Юнг.

Основна ціль статті – розглянути сучасний стан проблеми тлумачення понять здоров'яспрямованої діяльності, показати відмінності в підходах щодо зазначеної проблеми вітчизняних та європейських дослідників.

У контексті нашого дослідження логічно охарактеризувати спочатку значення терміна «сприяння здоров'ю» («health promotion»), який є базовим елементом у розгляді питань здоров'яспрямованого характеру. У країнах Східної Європи поняття «health promotion» трактується відповідно до першого його визначення, наведеного у так званій Оттавській хартії (Ottawa Charter, 1986) [9]. Оттавська хартія є одним з програмних документів ВООЗ, яким користуються у більшості країн світу при формуванні державної політики в галузі охорони здоров'я (див. табл. 1).

Характеризуючи сутність поняття «health promotion», вітчизняні науковці визначають *promotion* як просування; заохочення, сприяння. Українські дослідники під керівництвом О. Яременка [4] домовилися трактувати «health promotion» як «формування здорового способу життя» (ФЗСЖ). ФЗСЖ, згідно з О. Яременком, – це процес застосування зусиль для сприяння поліпшенню здоров'я та благополуччя взагалі, що полягає, зокрема, в ефективній політиці, розробленні доцільних програм, наданні відповідних послуг, які можуть підтримати та поліпшити наявні рівні здоров'я та посилити контроль над власним здоров'ям і покращити його [4].

Термін ФЗСЖ, на думку О. Єжової [1], не повністю відображає той зміст, який має й повинна мати освітня діяльність щодо формування, збереження і зміцнення здоров'я в навчальних закладах. На її думку, «health promotion» для навчальних закладів має трактуватися як формування ціннісного ставлення до здоров'я дітей, підлітків і молоді. Отже, ми розглядаємо поняття «health promotion» як формування ціннісного ставлення до здоров'я дітей, підлітків і молоді, усвідомлення ними цінності здоров'я та створення необхідних умов для їх залучення до здорового способу життя, що сприятиме збереженню та зміцненню здоров'я і благополуччя особистості.

Науковці Польщі, Чехії, Угорщини, Російської Федерації також визначають «health promotion» як процес, спрямований на формування, збереження та зміцнення здоров'я людини. Згідно з термінологією, прийнятою в кожній із країн, більш детальне тлумачення поняття «health promotion» наведено в таблиці 1.

Національні відмінності в розумінні поняття «health promotion» відображено в деталізації цього процесу. Так, у Чехії, Росії та Україні «health promotion» трактується як процес формування здорового способу життя, відповідальної поведінки за своє здоров'я та здоров'я інших (див. табл. 1).

Угорські науковці під керівництвом І. Сімоні [13] поняття «health promotion» визначають як пропаганду, популяризацію здорового способу життя, що полягає в поширенні політики сприяння здоров'ю, створенні здоров'язбережувального середовища, розвитку партнерської взаємодії, особистісних навичок та підвищенні рівня доступності медичних послуг з охорони здоров'я. Ключовими напрямками цієї політики є цілеспрямована співпраця усіх верств населення, зміцнення

співробітництва із міністерствами освіти, охорони здоров'я, культури, економіки, екології, розвиток первинної профілактики захворювань та поширення освіти на основі формування життєвих навичок [13, с. 7].

Вважаємо, що особливістю феномену «health promotion» в Угорщині є спрямованість на медичне забезпечення, розвиток системи первинної профілактики захворювань шляхом посилення діяльності місцевих і регіональних установ охорони здоров'я, що відповідають за підтримку та зміцнення здоров'я дітей і підлітків, здійснюють лікувально-профілактичне обслуговування і супровід учнів [13, с. 4].

Подібною до розуміння угорських науковців є думка одного з найбільш видатних експертів ВООЗ в галузі сприяння здоров'ю Л. Гріна, який визначає «health promotion» як пропаганду здорового способу життя та поєднання просвітницької роботи закладів охорони здоров'я і соціальної підтримки тих дій і умов, що сприяють збереженню та зміцненню здоров'я [5]. Важливою, на нашу думку, є позиція М. О'Доннелла (експерта ВООЗ), який зазначає, що сприяння здоров'ю – це мистецтво та наука поєднати спосіб життя й оптимальне здоров'я шляхом формування прагнення людини до оптимального здоров'я, здійснення у поведінці, способі життя змін, необхідних для досягнення стану оптимального здоров'я [7, с. 4]. Отже, у світовому науковому обігу «health promotion» визначається як будь-який вид діяльності, спрямований на покращення та охорону здоров'я всіх учасників навчально-виховного процесу [12].

Таким чином, на основі аналізу визначень поняття «health promotion», запропонованих європейськими науковцями та експертами міжнародних організацій, можна стверджувати про подібність його трактування в різних країнах (сприяння здоров'ю та його зміцнення, пропагування здоров'я як цінності, популяризація здорового способу життя, залучення людини до здорового способу життя, формування здорового способу життя тощо). Деякі національні відмінності полягають у шляхах і засобах реалізації завдань щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я людини.

Таблиця 1

Тлумачення поняття «health promotion» у країнах Східної Європи і в документах міжнародних організацій

Джерело (країна)	Поняття «health promotion»
Оттавська хартія [9, с. 15] (ВООЗ)	«Health promotion» – багатоплановий соціальний і політичний процес, який дозволяє людям підвищити контроль над станом свого здоров'я з метою його збереження і зміцнення; охоплює не лише дії, спрямовані на формування умінь та навичок, фізичних, психічних і соціальних можливостей людини, але і дії, спрямовані на таку зміну соціальних, екологічних і економічних умов, що дозволяє збільшити дієвість їх впливу на здоров'я населення, суспільства та окремої людини
Т. Вільямс [15, с. 193] (Польща)	«Promocja zdrowia» – піклування про власне здоров'я та здоров'я суспільства загалом;
Б. Войнаровська [8, с. 12] (Польща)	«Promocja zdrowia» – усвідомлення і визначення власних оздоровчих проблем; усвідомлення потреби їх задоволення; виявлення власних можливостей щодо їх вирішення; прийняття рішення та дії для поліпшення здоров'я; мистецтво адаптації в соціумі та заохочення людини до створення і розвитку здоров'язбережувального середовища

М. Гавлінова [11] (Чехія)	«Podpora zdraví» – позитивний вплив різних чинників та умов на всі аспекти здоров'я (біологічний, психологічний, духовний, екологічний) людини та на її спосіб життя і поведінку
І. Сімоні [13, с. 7] (Угорщина)	«Egészségfejlesztést» – пропаганда здорового способу життя, що охоплює створення здоров'язбережувального середовища, розвиток особистісних навичок, первинну профілактику захворювань та освіту на основі формування життєвих навичок
Е. Малолетко, О. Ханжина [3, с. 118] (РФ)	«Содействие укреплению здоровья» – популяризація здорового способу життя та допомога людині в залученні її до здорового способу життя
О. Яременко [4, с. 32] (Україна)	«Сприяння здоров'ю» – процес формування здорового способу життя, докладання зусиль для сприяння поліпшенню здоров'я та благополуччя людини загалом;
О. Єжова, А. Бесе- діна (Україна)	«сприяння здоров'ю» – формування ціннісного ставлення до здоров'я дітей, підлітків і молоді, усвідомлення ними цінності здоров'я та створення необхідних умов для їх залучення до здорового способу життя, що сприятиме збереженню і зміцненню здоров'я та благополуччя особистості

В Україні діяльність у навчальних закладах, що спрямована на формування, збереження та зміцнення здоров'я дітей, підлітків і молоді, розглядається як здоров'язбережувальна або здоров'яспрямована. Вважаємо слушною думку О. Єжової про те, що здоров'яспрямована діяльність охоплює: діяльність щодо збереження здоров'я учнів – «здоров'язбережувальну»; діяльність щодо зміцнення їх здоров'я – «здоров'язміцнювальну»; діяльність щодо формування здоров'я – «здоров'яформувальну». На практиці ці види педагогічної діяльності взаємопов'язані, виокремити діяльність, де результатом є тільки збереження здоров'я без його формування й зміцнення, практично неможливо, і навпаки [1, с. 47]. З огляду на це термін «здоров'яспрямована діяльність», що використовується на позначення сукупності педагогічних дій щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів, є більш точним порівняно із терміном «здоров'язбережувальна діяльність» [1, с. 51].

Отже, приєднуючись до позиції О. Єжової, «здоров'яспрямовану діяльність» розуміємо як сукупність планомірних освітніх дій та заходів, зосереджених на збереженні та зміцненні здоров'я дітей, підлітків і молоді шляхом сприяння формуванню в них ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших. Цей термін позначає діяльність, яка не зашкоджує здоров'ю суб'єктів навчально-виховного процесу, а має здоров'язберігаючий, здоров'язміцнювальний та здоров'яформувальний вплив [1, с. 54].

Дефініції поняття «здоров'яспрямована діяльність» («health promotion activities»), прийняті у європейських країнах, наведено у таблиці 2.

З позиції Дж. Карські, здоров'яспрямована діяльність у Польщі розглядається як пропаганда, популяризація здорового способу життя – «promocja zdrowego stylu życia» [6, с. 22]. Як зазначає Б. Войнаровська, ця діяльність охоплює і систему заходів, спрямованих на зниження захворюваності та передчасної смертності; скорочення витрат на охорону здоров'я; підвищення рівня поінформованості громадськості щодо чинників, які впливають на здоров'я; покращення організаційних стандартів такої діяльності [8, с. 15]. У Чехії та Угорщині здоров'яспрямована діяльність також більше стосується закладів охорони здоров'я (табл. 2).

Таблиця 2

Тлумачення поняття «здоров'яспрямована діяльність» науковцями країн Східної Європи

Джерело (країна)	Поняття «здоров'яспрямована діяльність»
J. Karski [6, с. 22] (Польща)	«Promocja zdrowego stylu życia» – пропаганда здорового способу життя, яка охоплює всі чинники, що сприяють підвищенню якості здоров'я
H. Štumarová [14, с. 14] (Чехія)	«Vztah ke zdraví» – діяльність, спрямована на визначення, розуміння і усвідомлення основних прав кожної людини на здоровий розвиток, охорону здоров'я у такий спосіб, щоб не ставити під загрозу здоров'я інших
B. Paksi, K. Felvinczi, A. Schmidt [10, с. 4] (Угорщина)	«Egészségfejlesztési tevékenységek» – здоров'яспрямована діяльність, спрямована на здійснення заходів щодо зміцнення здоров'я; система заходів передбачає надання необхідної інформації про формування, збереження і зміцнення здоров'я, піклування та контроль за власним здоров'ям
A. Маджуга [2, с. 11] (РФ)	«Здоровьесозидающая деятельность» – передбачає формування у суб'єктів освітнього процесу досвіду та мотивації щодо активного пошуку оптимальних стратегій, спрямованих на актуалізацію свого «здоровьесозидающего» потенціалу й організацію власного здорового способу життя
О. Єжова [1, с. 64] (Україна)	«Здоров'яспрямована діяльність» – сукупність планомірних освітніх дій і заходів, зосереджених на збереженні та зміцненні здоров'я дітей, підлітків і молоді шляхом сприяння формуванню в них ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших

В аналізованих нами російських документах з досліджуваних питань розуміння діяльності, спрямованої на формування, збереження та зміцнення здоров'я учасників навчально-виховного процесу, має багато спільного з українським підходом. Аналогом поняття «здоров'яспрямована діяльність» є використовуваний у РФ термін «здоровьесозидающая деятельность». Так, А. Маджуга зазначає, що «здоровьесозидающая деятельность» полягає у формуванні в суб'єктів освітнього процесу досвіду та мотивації щодо активного пошуку оптимальних стратегій, спрямованих на актуалізацію свого «здоровьесозидающего» потенціалу й організацію власного здорового способу життя [2, с. 11]. Таким чином, «здоровьесозидающая деятельность» залучає учнів до формування власного здоров'я на основі механізмів особистісної самоактуалізації та самореалізації.

Отже, здоров'яспрямована діяльність потребує удосконалення системи формування здоров'я дітей, у тому числі створення здоров'язбережувального середовища, дотримання санітарного законодавства під час організації навчально-виховного процесу, забезпечення здійснення кожною дитиною свідомого контролю за власним здоров'ям, набуття нею навичок здорового способу життя.

Найбільш оптимальні можливості для здійснення та реалізації заходів здоров'яспрямованої діяльності, згідно з дослідженнями науковців, мають загальноосвітні навчальні заклади, адже час навчання в них співпадає з важливим етапом формування ціннісного ставлення до здоров'я та критичного мислення, а накопичення знань щодо профілактики захворювань та попередження безпеки відбувається найбільш дієво.

Таким чином, визначення стану розроблення проблеми підтвердило її актуальність та дозволило уточнити основні поняття; розкриття теоретичних засад дозволило обґрунтувати доцільність їх застосування до дослідження проблеми здоров'яспрямованої діяльності дітей, підлітків і молоді в історико-педагогічному аспекті.

Список використаних джерел

1. Єжова О. О. Формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнів професійно-технічних навчальних закладів : монографія / О. О. Єжова. – Суми: МакДен, 2011. – 412 с.
2. Маджуга А. Г. Педагогическая концепция здоровьесоздающей функции образования : автореф. дисс. ... доктора пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Анатолий Геннадиевич Маджуга. – Владимир, 2011. – 49 с.
3. Малолетко Э. А. Содействие укреплению здоровья учащихся как вида человеческого ресурса в оздоровительно-образовательном центре «Пегас» / Э. А. Малолетко, О. А. Ханжина // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Образование. Педагогические науки. – 2011. – № 13. – С. 117–120
4. Формування здорового способу життя: навч. посіб. для слухачів курсів підвищення кваліфікації, державних службовців / [О. Яременко, О. Вакуленко, Л. Жаліло, М. Комарова та ін.]. – К. : Укр. інст. соц. дослідж., 2000. – 232с.
5. Green L. W. Planned Approach to Community Health as an application of precede and an inspiration for proceed / L. W. Green, M. W. Kreuter // Journal of Health Education. – 1992. – № 23. – P. 140–147
6. Karski J. B. Praktyka i teoria promocji zdrowi / J. B. Karski // CeDeWu. – Warszawa, 2003. – S. 21–24
7. O'Donnell M. P. Definition of Health Promotion: Embracing Passion, Enhancing Motivation, Recognizing Dynamic Balance, and Creating Opportunities / Michael P. O'Donnell // American Journal of Health Promotion. – 2009. – Vol. 24, No. 1. – P. 4.
8. Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole. Poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli / Prac zbiorowopod redakcją Barbary Woynarowskiej. – Warszawa: Osrodek Rozwoju Edukacji, 2011. – 199 s.
9. Ottawa Charter for Health Promotion. First International Conference on Health Promotion [Electronic resource] / Ottawa, Canada, 17–21 November 1986. – Access mode: <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/ottawa/en/>.
10. Paksi B. Prevenziós / egészségfejlesztési tevékenység a közoktatásban, A közoktatási intézményekben alkalmazott prevenziós / egészségfejlesztő programok elterjedtsége, valamint az azokkal szemben támasztott iskolai igények. Unpublished research report [Electronic resource] / B. Paksi, K. Felvinczi, A. Schmidt. – 2004. – Access mode : www.om.hu/doc/upload/200507/prevenziós_tevékenység_20050710.pdf
11. Program podpory zdraví ve škole / [Havlínová, Miluše; Kopřiva, Pavel ; Mayer, Ivo; Vildová, Zdenaakol.]. – Portál : Praha, 2006. – 311 s.
12. St Leger L. Promoting Health in Schools: from Evidence to Action [Electronic resource] / [St Leger, L., Young, I., Blanchard, C. and Perry, M.]. – IUHPE, Paris, 2010. – Access mode : <http://www.iuhpe.org/index.php/en/iuhpe-thematic-resources>
13. Segédlet Az Iskolai Egészségnevelési, egészségfejlesztési program elkeszítéséhez [Electronic resource] / [Racz Josef, Felvinczi Katalin, Brassói Sándor, Simonyi Istvan]. – Budapest, 2004. – 43 p. – Accessmode : http://www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/eg_segedletjav03161750sifp.pdf
14. Štumarová H. Výchovazdravina ZŠ a rodina: diplomovápráce [Electronic resource] / Helena Štumarová. – Brno : Masarykova univerzita, 2007. – 140 s. – Accessmode : http://is.muni.cz/.../DIPLOMKA_HELESTU_OK.pdf
15. Williams T. Szkoła Promujaca Zdrowie – rzeczywistosc czy mit. / T. Williams // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 1989. – № 7–8. – S. 193–194.

References

1. *Jezhova O. O.* Formuvannja cinnisnogho stavlennja do zdorov'ja v uchniv profesijno- tekhnichnykh navchaljnykh zakladiv : monograĤja / O. O. Jezhova. – Sumy: MakDen, 2011. – 412 s.
2. *Madzhuga A. G.* Pedagogicheskaja koncepcija zdorov'esozedajushhej funkcii obrazovanija: avtoref. diss. ... doktora ped. nauk : spec. 13.00.01 «Obshhaja pedagogika, istorija pedagogiki i obrazovanija» / Anatolij Gennadievich Madzhuga. – Vladimir, 2011. – 49 s.
3. *Maloletko Je. A.* Sodejstvie ukrepleniju zdorov'ja uchashhihsja kak vida chelovecheskogo resursa v ozdorovitel'no-obrazovatel'nom centre «Pegas» / Je. A. Maloletko, O. A. Hanzhina // Vestnik Juzhno-Ural'skogo gosudarstvennogo universiteta. Serija: Obrazovanie. Pedagogicheskie nauki. – 2011. – № 13. – S. 117–120.
4. Formuvannja zdorovogho sposobu zhyttja: navch. posib. dlja slukhachiv kursiv pidvyshhennja kvaliĤkaciji, derzhavnykh sluzhbovciv / [O. Jaremenko, O. Vakulenko, L. Zhalilo, M. Komarova tain.]. – K. : Ukr. inst. soc. doslidzh., 2000. – 232 s.
5. *Green L. W.* Planned Approach to Community Health as an application of precede and an inspiration for proceed / L. W. Green, M. W. Kreuter // Journal of Health Education. – 1992. – № 23. – P. 140–147.
6. *Karski J. B.* Praktyka i teoria promocji zdrowi / J. B. Karski // CeDeWu. – Warszawa, 2003. – S. 21–24.
7. *O'Donnell M. P.* Definition of Health Promotion: Embracing Passion, Enhancing Motivation, Recognizing Dynamic Balance, and Creating Opportunities / Michael P. O'Donnell // American Journal of Health Promotion. – 2009. – Vol. 24, No. 1. – P. 4.
8. Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole. Poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli / Praczbiorowapodredakcją Barbary Woynarowskiej. – Warszawa: Osrodek Rozwoju Edukacji, 2011. – 199 s.
9. Ottawa Charter for Health Promotion. First International Conference on Health Promotion [Electronic resource] / Ottawa, Canada, 17–21 November 1986. – Access mode : <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/ottawa/en/>.
10. *Paksi B.* Prevenziós / egészségfejlesztési tevékenység a közoktatásban, A közoktatási intézményekben alkalmazott prevenziós / egészségfejlesztő programok elterjedtsége, valamint az azokkal szemben támasztott iskolai igények. Unpublished research report [Electronic resource] / B. Paksi, K. Felvinczi, A. Schmidt. – 2004. – Access mode : www.om.hu/doc/upload/200507/prevenziós_tevékenyseg_20050710.pdf
11. Program podpory zdraví ve škole / [Havlíková, Miluše; Kopřiva, Pavel ; Mayer, Ivo; Vildová, Zdenaakol.]. – Portál : Praha, 2006. – 311 s.
12. *St Leger L.* Promoting Health in Schools: from Evidence to Action [Electronic resource] / [St Leger, L., Young, I., Blanchard, C. and Perry, M.]. – IUHPE, Paris, 2010. – Access mode : <http://www.iuhpe.org/index.php/en/iuhpe-thematic-resources>
13. Segédlet Az Iskolai Egészségnevelési, egészségfejlesztési program elkeszítéséhez [Electronic resource] / [Racz Josef, Felvinczi Katalin, Brassói Sándor, Simonyi István]. – Budapest, 2004. – 43 p. – Accessmode : http://www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/eg_segedletjav03161750sifp.pdf
14. *Štumarová H.* Výchovakezdravina ZŠ a rodina: diplomová práce [Electronic resource] / Helena Štumarová. – Brno : Masarykova univerzita, 2007. – 140 s. – Accessmode : http://is.muni.cz/.../DIPLOMKA_HELESTU_OK.pdf
15. *Williams T.* Szkoła Promujaca Zdrowie – rzeczywistosc czy mit. / T. Williams // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 1989. – № 7–8. – S. 193–194.

Беседина А. А.

ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ И ЕВРОПЕЙСКИЙ ВЗГЛЯД ЗДОРОВЬЕСОЗИДАЮЩЕЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье проанализированы толкования понятий содействия здоровью и здоровьесозидающей деятельности отечественных и европейских исследователей. Установлено, что основные теоретические подходы, которые лежат в основе здоровьесозидающей деятельности стран – Польши, Чехии и Венгрии, больше касаются учреждений здравоохранения. В рассматриваемых нами российских и украинских документах по исследуемым вопросам наблюдается сходство, которое заключается в формировании у субъектов образовательного процесса опыта и мотивации по активному поиску оптимальных стратегий, направленных на формирование собственного здоровья на основе механизмов личностной самоактуализации и самореализации.

Ключевые слова: содействие здоровью, сохранения и укрепления здоровья, формирования ценностного отношения к здоровью, здоровьесозидающая деятельность.

Besedina A.

THE HEALTH PROMOTION ACTIVITIES IN UKRAINE AND EUROPE

It is known that human health depends on many factors: heredity, socio-economic and environmental factors, health system. According to the World Health Organization, it is only 10 % due to the last factor by 20 % – due to genetic factors, 20 % – determined by environmental conditions and by almost 50 % – the conditions and way of life. Thus, it is clear that the formation and preservation of health depends on the person's lifestyle, values attitudes towards health; harmonize his inner world with the environment. World Scientists have long concluded that the main direction towards health is formation of healthy way of life, from early childhood. Hence the invaluable role of education in solving planetary problems preservation of human health. In this way, the school can teach children to form a valuable attitude to health, to make level and quality of life higher. Most effectively it can be done in health promoting schools. We consider that the use of positive European experience of the national health promoting schools improves their work.

Current issues of health sustaining activities in health promoting schools are the question of study of C. Blanchard, L. Green, O. Yezhova, I. Young, M. Havlinová, K. Felvinczi, J. Karski, L. St. Leger, B. Paksi, M. Perry, I. Simonyi, H. Štumarová, T. Williams, B. Woynarowskijetalias.

The article analyzes a great number of concepts that comprise content basis of the research, among them: health promotions and health promotion activities of domestic and European researchers. It was established that the main theoretical approaches that underlie were more concerned with health care institutions in Poland, the Czech Republic and Hungary. The issues under investigation observed similarity which is to form the subjects of the educational process of experience and motivation to actively search for optimal strategies for the formation of their own health through the mechanisms of personal self-actualization and self-realization in the documents of Russian and Ukrainian.

Keywords: health promotion, maintenance and strengthening of health, value attitude to health, health promotion activities.